

Submission 102

De totaalpakketten van de Nederlandse literatuur: de traditie van de romancyclus

Lars Bernaerts

Universiteit Gent, Gent, België

Waar in de literatuur kunnen de grote verbanden van een samenleving of de complexiteit van een individueel leven in de breedte een plaats krijgen? Welke literaire vorm zou op dat vlak historisch gezien het epos kunnen aflossen in de moderne periode? Het voor de hand liggende antwoord is de roman, het flexibele verhalende genre dat in die tijd zo dominant wordt. Deze presentatie werkt echter de hypothese uit dat de romancycli – ensembles van verschillende romans die samen een geheel vormen – de literaire plek bij uitstek zijn waar dergelijke ambitieuze, gelaagde verhalen in de moderne Nederlandse literatuur verteld worden. Dat valt af te lezen van romanprojecten gaande van Couperus' *Boeken der kleine zielen* (1901-1903) tot Wolf-Catz' *Sydonia*-cyclus (1960-1964) en Van der Heijdens *Tandeloze tijd* (1983-heden); van Vestdijks *Anton Wachter*-romans (1934-1960) tot Te Gussinklo's *Ewout Meyster*-cyclus (1986-2020). De vraag is vervolgens of de romancyclus een eigen traditie heeft binnen de Nederlandse literatuur.

Via drie wegen onderzoekt de presentatie de centrale hypothese en die vervolgvraag. Ten eerste helpt de theorie van de romancyclus (Besson, 2004; Conrad, 2016) om de narratieve complexiteit en eigenheid van de cyclus te beschrijven. In die eigenheid (bv. de veelheid aan relaties tussen deel en geheel) schuilt het literaire potentieel van de cyclus. Ten tweede tonen voorbeelden uit de Nederlandse literatuur en uit de Nederlandstalige receptie de diversiteit en de samenhang van deze literaire vorm. Het is zo dat we van een 'traditie' kunnen gewagen: auteurs en critici verwijzen naar cycli uit het verleden (bv. Vestdijk of Michiels) bij de creatie of beschouwing van nieuwe romangehelen. Ten slotte wordt de idee van een traditie genuanceerd door een comparatieve blik: de romancyclus blijkt ook en misschien vooral sterk te steunen op een anderstalige (Franse) literatuurgeschiedenis, met mijlpalen als *Les Rougon-Macquart* (Zola) en *À la recherche du temps perdu* (Proust).